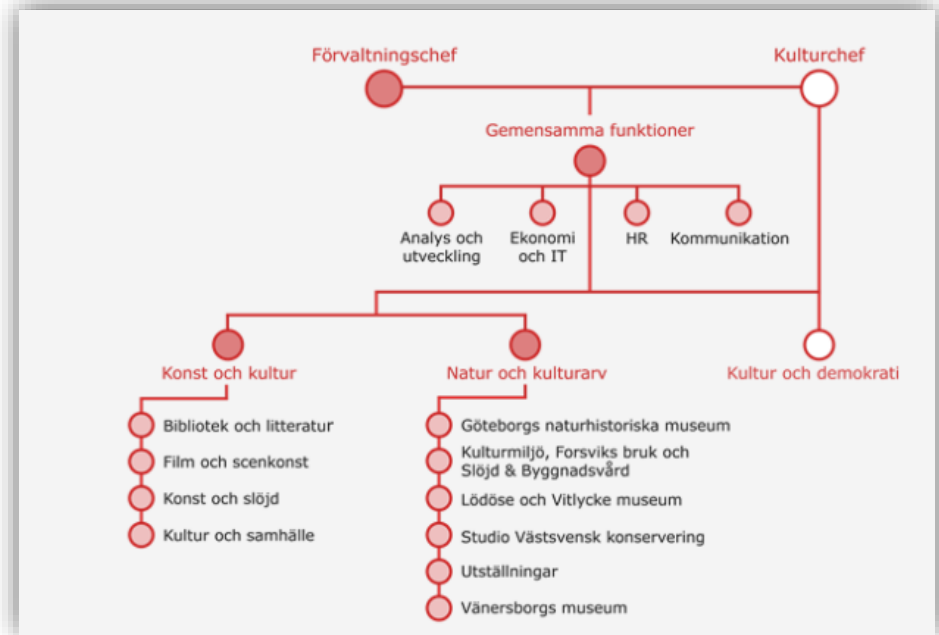

Kultur och demokrati – en avdelning inom Förvaltningen för kulturutveckling

- Bereder fortsatt underlag till kulturnämnden
- Kulturnämnden har fått ett vidgat uppdrag med bl a demokratifrågorna
- Ska under 2023 hitta sin form tillsammans med övriga avdelningar på Förvaltningen för kulturutveckling

Så fri är konsten
– principen om armlängds avstånd

Kulturpolitik och armlängds avstånd

1. Principen om armlängds avstånd – varför aktuellt?
2. Vad säger Myndigheten för kulturanalys?
3. Begreppets framväxt
4. Andra områden med samma princip
5. När armen blir kort...
6. Vad säger VGR:s kulturverksamheter?
7. Organisatoriska skydd mot detaljstyrning av konstnärligt innehåll

Så fri är konsten

Den kulturpolitiska styrningens påverkan
på den konstnärliga friheten
Rapport 2021:1

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund” – men:

- Det förekommer kulturpolitisk styrning som påverkar, eller riskerar att påverka, den konstnärliga friheten på ett negativt sätt
- Principen om armlängds avstånd är inte möjlig att tillämpa fullt ut på regional och kommunal nivå – ”förhållandet till armlängds avstånd är tvetydigt” och diskussionen om var politiken ska sluta styra måste därför hållas ständigt levande
- ”På framför allt regional nivå sker målstyrning som riskerar att påverka den konstnärliga friheten negativt”

Myndigheten för kulturanalys, ”Så fri är konsten – den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten, 2021:1

GöteborgsOperan gör Wagners Ringen klimatsmart och hållbart

2018-2021 sätter GöteborgsOperan för första gången upp Richard Wagners *Nibelungens ring*. En i sig stor, konstnärligt stimulerande uppgift, som dessutom ska spränga gränser på miljöområdet. Projektet pågår hela vägen till 2021 när Göteborg fyller 400 år, och blir nu en aktiv del i firandet. Samarbeten med bland annat organisationer, forskare och myndigheter kommer att göra processen lika intressant som den sceniska uppsättningen.

Principen om armlängds avstånd...

- Växte fram i Storbritannien efter andra världskriget som en reaktion mot hur Nazityskland och Sovjetunionen använde konsten för politiska syften och där kulturen ställdes i totalitära regimers tjänst.
- Innebär att kulturpolitiken ska sätta ramar men värna den konstnärliga integriteten och undvika att styra innehållet...
- ... och att sakkunniga ska bedöma konstnärligt innehåll, inte politiker eller tjänstepersoner.

Det som var
kontroversiellt
igår...

Paul Klee avskedades från sin professur vid Kunstakademie i Düsseldorf några veckor efter nazisternas maktövertagande 1933. Flera av hans verk visades i den stora utställningen om Entartete Kunst (degenererad konst) som turnerade i Europa 1937-1941. Kubismen var särskilt utpekad som en "degenererad genre".

... ingår i kanon
idag!

Organisatoriskt avstånd mellan politik och innehåll

- **Medier** – press och public service
(ansvarig utgivare garanterar innehållet)
- **Forskning** ("god vetenskaplig sed")
- **Domstolar** (självständiga beslut utom politisk påverkan)
- **Sjukvård** (evidens)
- **Civila samhället** (organisationsstöd – ger förutsättningar utan att detaljstyra)
- **Folkbildning** (fri från detaljreglering, styrs via Folkbildningsrådet i myndighets ställe)

Hat och hot – en följd av samhällets ökade polarisering och drabbar särskilt dessa grupper:

Politiker

–26 procent utsattes för hot under 2021

Journalister

– 30 procent utsattes för hot under 2019

Forskare

– klimatforskare om hat och hot i DN 2023-02-26

Konstnärer

– var tredje författare utsattes för hat och hot under 2016

Hotad kultur?

En undersökning om hot, trakasserier och våld mot konstnärer och författare i Sverige
Rapport 2016:3

Foto: Sverigedemokraterna/SVT

Idag:

Konst i kollektivtrafiken

Med vår politik:

2018 föreslog Sverigedemokraterna att Liv Strömquists verk *The night garden* skulle bytas ut mot ett klassiskt motiv i Stockholms tunnelbana. Nu blir samma förslag verklighet i Sölvesborg, där kommunen vill sätta stopp för vad man kallar för "menskost". Foto: Sverigedemokraterna/SVT

Sölvesborg kommun stoppar inköp av "utmanande samtidskonst"

UPPDATERAD 21 SEPTEMBER 2019 PUBLICERAD 9 SEPTEMBER 2019

Sölvesborg vill se stora förändringar på kulturområdet. Nu vill den SD-ledda kommunen se "klassisk och tidlös" offentlig konst i staden, och vill därför helt stoppa inköp av "utmanande samtidskonst". Under måndagen röstades förslaget igenom i kommunfullmäktige.

Kontroversiell utställning splittrar allians i Alingsås

Den kontroversiella utställningen A history of sex som tidigare har vandaliserats av nynazister i Lund fortsätter att skapa konflikter – nu i Alingsås. Kristdemokraterna i kommunen vill att utställningen omedelbart stängs medan fp vägrar med hänvisning till yttrandefriheten. Samtidigt bevakas konsthallen dygnet runt av rädsla för attentat.

Göteborg kritiseras av JO för beslut om "Burka songs 2.0"

Kultur • Justitieombudsmannen (JO) kritiserar stadsdelsförvaltningen Örgryte-Härlanda för att man försökte stoppa Fatima Doubakil från att delta i ett panelsamtal efter visningen av filmen "Burka songs 2.0". Enligt JO är detta inte förenligt med grundlagen.

"Jag vill inte se på knarkverket"

Publicerad 24 aug 2007 kl 13.15

Kulturmännens ordförande Helena Nyhus (s) vägrar att gå på invigningen av konstbiennalen på grund av Pål Hollenders "knarkutställning". Det tycker Per Hållén (v) är "fullständigt vrickat".

Foto: LENNART REHNMAN / BENGT DOBRIN

GÖTEBORG. Konstnären Pål Hollender har rört upp känslorna bland kulturpolitikerna i Göteborg.

Kulturmännens ordförande Helena Nyhus (s) vägrar att gå på invigningen av konstbiennalen på grund av hans "knarkutställning". Det tycker Per Hållén (v) är "fullständigt vrickat".

Vad säger VGR:s kulturverksamheter?

- Ni har långa armar, är vår erfarenhet. Ni sätter ramarna och ställer krav på regional spridning, jämställdhet och hållbar utveckling men utan att kommentera innehållet.
(GöteborgsOperan)
- Vi har aldrig märkt av någon politisk vilja att lägga sig i vilka samproduktioner vi går in i. Däremot har det hänt att lekmanarevisorerna lagt sig i enskilda produktioner och kommit med synpunkter i efterhand som har med innehållet att göra. **(Film i Väst)**

Konsten är ett uttryck för demokrati snarare än att den ska leda till demokrati.

Principen om armlängds avstånd syftar till att skapa förutsättningar för konstnärlig frihet genom att förespråka ett organisatoriskt skydd från politiska beslut om konstnärligt innehåll.

Vi ser att det har skett en instrumentalisering av konst och kultur som blivit alltmer omfattande över tid. Det blir ett slags sedimentering – man lägger hela tiden på nya perspektiv. Risken är att konst och kultur börjar värderas efter hur mycket de bidrar till olika samhällsmål och att det leder till en förändrad syn på konstnären, från någon som intar en fri och ifrågasättande roll till någon som förväntas bidra till de här målen.

Pelle Amberntsson, utredare på Myndigheten för kulturanalys

- Hur kan vi öka medvetenheten om och bygga in organisatoriska skydd mot politisk styrning av konstnärligt innehåll?
- Hur kan vi tillsammans, politiker och tjänstepersoner, värna den konstnärliga friheten i bidragsgivning och verksamhetsstyrning?

Den kinesiske konstnären Ai Weiweis installation med flytvästar från 2015 års båtflyktingar draperade runt pelarna på Konzerthuset i Berlin. Hans konst är förbjuden i Kina och Ai Weiwei har vid upprepade tillfällen torterats, fängslats och placerats i husarrest.

